

JANUSZ HAJKOWSKI

ur. 1937; Lublin

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, kirkut na Kalinowszczyźnie, macewy, Widzący z Lublina

Na kirkucie było bardzo dużo pomników

Tu były pomniki, ta część była, gdzie były same pochówki. Było bardzo dużo pomników, ja ich nie widzę, one może gdzieś są w tych krzakach. My, jako chłopcy, śmy się za nimi chowali. Myśmy nie niszczyli tego. To było świetne miejsce do zabaw. Dało się schować, ukryć za pomnikiem. Ta cała płaska powierzchnia tutaj, to były same pomniki, pomnik przy pomniku był. Jak pokazywałem panu Andrzejowi Trzczańskiemu dwa lata temu te wejścia, te wysady tych magazynów pod kirkutem, to ja tego nie widziałem wcześniej, a on zauważył, mówi: „Chyba zabrakło im cegły, bo macewami są zamurowywane te wejścia” Z tego cmentarza wzięte, żeby zamurować te wejścia. [Widzący] z Lublina miał pomnik z takiego piaskowca czerwonego, a nie, tak jak w tej chwili jest jakiś czarny granit. Był o taki, tylko większy trochę, i był w innym kierunku usytuowany, ułożony. Ja pamiętam, że inaczej on wyglądał. Był taki okazały grób. Gdyby to poszycie było zlikwidowane, to by tu się odkryła duża ilość tych pomników. Tu byłby ślady, że to naprawdę jest duży cmentarz, tylko że on jest w tej chwili bardzo zaniedbany. Mnie osobiście jest przykro, temu który tutaj chodził, widział, patrzył, że to w takim stanie jest w tej chwili, porzucone. A może tak i lepiej, spokojniej dla tych, co tu leżą. O tego właśnie rodzaju pomniczki były, jak ten maleńki. Ta część, to jest taka już zrobiona dla turystów, żeby miał co pilot prowadzący wycieczkę opowiadać. Tego nie było. One były różnej wielkości i w różnych formach, ale przeważnie były to pionowe płyty. Poziomych płyt nie było, były pionowe płyty. No tu na pewno są przeniesione z tego buszu te płyty z tymi napisami, bo one tam były. Tu widać, że to jest współcześnie zacementowane, żeby to stało. To tak nie wyglądało. To było tak jak o ten pomnik w ziemi, tam gdzieś z ziemi wyrastający. A były i takiej wielkości co ten i większe nawet. To jest taka namiastka tego, co było na tym całym terenie płaskim. A w tej dolnej części, bo zaraz zejdziemy do części dolnej, to jest ta najwyższa część kirkuta. Wyższy był tylko garb, ale już go nie ma. W tej niższej części były tylko dwa czy trzy groby. Był tego Widzącego z

Lublina. A tutaj był gros tych płyt. Jestem pewien, że gdyby tak pozaglądać do tych takich domków budowanych na dziko, dookoła kirkuta, to by też tam sporo znalazł tych macew wykorzystanych jako materiały budowlane. Schodzimy do tej niższej części teraz. To jest ta duża płaszczyzna, największa, i tam był pomnik przy pomniku.

Data i miejsce nagrania	2021-06-17, Lublin
Rozmawiał/a	Piotr Lasota
Redakcja	Piotr Lasota, Małgorzata Mciejewska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"